

TERVISEAMET

Ohtlikud kemikaalid

Aigi Lahe

Kemikaaliohutuse osakond

11.10.2023

Mis on kemikaal?

Kemikaaliseadus

- Kemikaal on aine või segu REACH-määruse tähenduses.
REACH ja CLP:
 - Aine on looduslik või tootmismenetluse teel saadud keemiline element või selle ühendid koos püsivuse säilitamiseks vajalike ja tootmismenetlusest johtuvate lisanditega, välja arvatud lahustid, mida on võimalik ainest eraldada, mõjutamata aine püsivust või muutmata selle koostist.
 - Segu on kahest või enamast ainest koosnev segu või lahus
- Ohtlik kemikaal on aine või segu, mis vastab CLP-määruse I lisa osades 2–5 sätestatud kriteeriumidele.
- Kemikaali käitlemine on kemikaali valmistamine, tootmine, töötlemine, pakendamine, hoidmine, vedamine, kättesaadavaks tegemine ja kemikaaliga seonduv muu tegevus.

CLP määrus

- Määrus (EÜ) No 1272/2008 jõustus 20. jaanuaril 2009
- Võetakse üle ÜRO ülemaailmselt ühtlustatud kemikaalide klassifitseerimise kriteeriumid EL-s (UN Globally Harmonised System)
- CLPd rakendatakse ainetele ja segudele, mida viiakse EL turule

Kemikaalide klassifitseerimise ja märgistamise vajadus ning kohustus

- Kemikaali kasutajal on vajadus ja õigus teada ohtudest, et kaitsta iseennast ja keskkonda
- Igaüks, kes viib aine või segu turule, peab selle klassifitseerima ja vastavalt märgistama ning pakendama
- Klassifikatsioon ja märgistus on vahend
 - ohtlike ainete ja segude määratlemiseks
 - kindlustamiseks, et neid tarnitakse, kasutatakse ja kõrvaldatakse turvaliselt

Klassifitseerimine

- Klassifitseerimine – hindamine, kas aine või segu on ohtlik tervisele ja/või keskkonnale
- Põhineb ohul, mitte riskil – s.t klassifitseerima peab aine olemuslikest omadustest lähtuvalt
- Enamikel juhtudel peavad aine või segu klassifikatsiooni üle otsustama tarnijad – see on iseklassifitseerimine

- CLP määruse I lisa 2.-5. osa
- ECHA juhendid ja juhised:
 - CLP-määruse sissejuhatav juhend
 - CLP-määruse kriteeriumide rakendamise juhend
 - CLP märgistamise ja pakendamise juhend
 - <http://echa.europa.eu/et/support/mixture-classification>

Klassifitseerimine

Artikkel 4; CLP II jaotis

Ettevõtjate kohustused:

- Teabe identifitseerimine ja läbivaatamine
 - klassifitseerimise eesmärgil välja selgitama kogu asjakohase kättesaadava teabe
 - hindama teabe piisavust, usaldusväärust, teaduspõhist põhjendatust klassifitseerimiseks
- Hinnata ohuteavet ja otsustada klassifikatsioon
 - Teabe hindamine
 - Teabe läbivaatamine CLP I lisas toodud klassifitseerimiskriteeriumide alusel
 - Kui aine või segu vastab ohtlikuks klassifitseerimise kriteeriumidele, määratakse ohuklass ja kategooria ning ohulaused
- Ainete klassifikatsioonid ECHA klassifitseerimis- ja märgistusandmikus

Artikkel 9

Artikkel 13

Füüsikalised ohud

- **Lõhkeained** Unst. Expl.; Expl. 1.1; Expl. 1.2; Expl. 1.3; Expl. 1.4; Expl. 1.5; Expl. 1.6
- **Tuleohtlikud gaasid (sh keemiliselt ebapüsivad gaasid)** Flam. Gas 1A; Flam. Gas 1B; Flam. Gas 2; Pyr. Gas; Chem. Unst. Gas A; Chem. Unst. Gas B
- **Aerosoolid** Aerosol 1; Aerosol 2; Aerosol 3
- **Oksüdeerivad gaasid** Ox. Gas 1
- **Rõhu all olevad gaasid** Press. Gas
- **Tuleohtlikud vedelikud** Flam. Liq. 1; Flam. Liq. 2; Flam. Liq. 3
- **Tuleohtlikud tahked ained** Flam. Sol. 1; Flam. Sol. 2
- **Isereageerivad ained ja segud** Self-react. A; Self-react. B; Self-react. CD; Self-react. EF; Self-react. G

Füüsikalised ohud (järg)

- **Pürofoorsed vedelikud** Pyr. Liq. 1
- **Pürofoorsed tahked ained** Pyr. Sol. 1
- **Isekuumenevad ained ja segud** Self-heat. 1; Self-heat. 2
- **Ained ja segud, mille kokkupuutel veega eraldub tuleohtlikke gaase** Water-react. 1; Water-react. 2; Water-react. 3
- **Oksüdeerivad vedelikud** Ox. Liq. 1; Ox. Liq. 2; Ox. Liq. 3
- **Oksüdeerivad tahked ained** Ox. Sol. 1; Ox. Sol. 2; Ox. Sol. 3
- **Orgaanilised peroksiidid** Org. Perox. A; Org. Perox. B; Org. Perox. CD; Org. Perox. EF; Org. Perox. G
- **Metalle söövitavad ained** Met. Corr. 1
- **Desensibiliseeritud lõhkeained** Desen. Expl. 1; Desen. Expl. 2; Desen. Expl. 3; Desen. Expl. 4

Terviseohud

- **Äge mürgisus:**
suukaudne
nahakaudne
sissehingamisel
- **Nahasöövitus/ärritus**
- **Raske silmakahjustus/ärritus**
- **Hingamiselundite või naha sensibiliseerimine**
- **Mutageensus sugurakkudele**
- **Kantserogeensus**
- **Reproduktiivtoksilisus**
- **Mürgisus sihtelundi suhtes – ühekordne kokkupuude**
- **Mürgisus sihtelundi suhtes – korduv kokkupuude**
- **Hingamiskahjustused**
- **Inimese endokriinfunktsiooni kahjustav**

Acute Tox. 1; Acute Tox. 2; Acute Tox. 3; Acute Tox. 4

Skin Corr. 1; 1A; 1B; 1C; Skin Irrit. 2

Eye Dam. 1; Eye Irrit. 2

Resp. Sens. 1, 1A, 1B; Skin. Sens. 1, 1A, 1B

Muta. 1A; Muta. 1B; Muta. 2

Carc. 1A; Carc. 1B; Carc. 2

Repr. 1A; Repr. 1B; Repr. 2; Lact

STOT SE 1; STOT SE 2; STOT SE 3

STOT RE 1; STOT RE 2

Asp. Tox. 1

ED HH 1; ED HH 2

Keskkonnaohud

- **Ohtlik veekeskkonnale**

lühiajaline

Aquatic Acute 1

pikaajaline

Aquatic Chronic 1;
Aquatic Chronic 2;
Aquatic Chronic 3;
Aquatic Chronic 4

- **Endokriinfunktsiooni kahjustav keskkonnatoimega kemikaal**

ED ENV 1; ED ENV 2

- **Püsiv, bioakumuleeruv ja toksiline**

PBT

- **Väga püsiv ja väga bioakumuleeruv**

vPvB

- **Püsiv, liikuv ja toksiline**

PMT

- **Väga püsiv ja väga liikuv**

vPvM

- **Ohtlik osoonikihile**

Ozone 1

TERVISEAMET

Täna

clp@terviseamet.ee

